

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

**Факультет економіки та бізнесу
Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності**

СИЛАБУС

**з навчальної дисципліни
«ПІДПРИЄМНИЦТВО В СФЕРІ ПОСЛУГ»
(<http://www.tsatu.edu.ua/tpzpsg/4710-2/>)**

Викладач: к.е.н., доц. Микола ГРИЦАЄНКО
<http://feb.tsatu.edu.ua/teacher/gritsayenko-mikola-igorovich/>

Кількість кредитів 3
Загальна кількість годин 90

Загальний опис навчальної дисципліни

Анотація курсу.

Найважливішою основою розвитку національної економіки є особливий вид господарської діяльності – підприємництво, яке є передумовою інноваційного типу економічного зростання, що базується на підприємницькій ініціативі в сфері науково-технічної та організаційно-економічної діяльності. За цих умов необхідна сучасна, адекватна підготовка фахівців з глибокими знаннями основ підприємництва, в тому числі підприємництва в сфері послуг, які можуть узагальнити наявний досвід країн з розвинутою економікою, розробити план дій щодо впровадження інновацій в господарську діяльність вітчизняних підприємств.

Мета навчальної дисципліни - опанування здобувачами вищої освіти теоретичних знань і практичних навичок щодо підприємництва в сфері послуг, формування навичок підприємницького мислення.

Завдання курсу:

- з'ясувати місце дисципліни в навчальному процесі, розкрити її основну мету та визначити основні категорії підприємництва в сфері послуг;
- дати чіткі уявлення про загальнотеоретичні засади підприємництва;
- ознайомити із сучасним станом розвитку підприємництва та його проблемами;
- сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне бачення проблем підприємницької діяльності в цілому, а також в сфері послуг;
- озброїти здобувачів вищої освіти навичками і вміннями, необхідними для організації власної справи.

Soft skills:

- **комунікативні навички:** письмове, вербальне й невербальне спілкування; уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести суперечки і

відстоювати свою позицію, спілкування в конфліктній ситуації; навички створення, керування й побудови відносин у команді.

- **уміння виступати привселюдно:** навички, необхідні для виступів на публіці; проводити презентації.
- **керування часом:** уміння справлятися із завданнями вчасно.
- **гнучкість і адаптивність:** гнучкість, адаптивність і здатність мінятися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблем.
- **лідерські якості:** уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння встановлювати мету, планувати.
- **особисті якості:** креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих.

Результати навчання (компетентності)

Компетентності, які здобувач вищої освіти набуде в результаті вивчення дисципліни

Спеціальність	Загальні компетентності (ЗК)	Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)	Результати навчання (РН)
241 «Готельно-ресторанна справа»	ЗК 1. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя. ЗК 2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 8. Навички здійснення безпечної діяльності. ЗК 9. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ФК 1. Розуміння предметної області і специфіки професійної діяльності. ФК 2. Здатність організувати сервісно-виробничий процес з урахуванням вимог і потреб споживачів та забезпечувати його ефективність. ФК 3. Здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства в сфері готельного та ресторанного бізнесу та відстежувати зміни. ФК 4. Здатність формувати та реалізовувати ефективні зовнішні та внутрішні комунікації на підприємствах сфери гостинності, навички взаємодії. ФК 5. Здатність управляти підприємством, приймати рішення у господарській діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу. ФК 6. Здатність проектувати технологічний процес виробництва продукції і послуг та сервісний процес реалізації основних і додаткових послуг у підприємствах (закладах) готельно-ресторанного та рекреаційного господарства. ФК 11. Здатність виявляти, визначати й оцінювати ознаки, властивості і показники якості продукції та послуг, що впливають на рівень забезпечення вимог споживачів у сфері гостинності. ФК 12. Здатність ініціювати концепцію розвитку бізнесу, формулювати бізнес-ідею розвитку суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.	РН 15. Розуміти економічні процеси та здійснювати планування, управління і контроль діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу. РН 16. Виконувати самостійно завдання, розв'язувати задачі і проблеми, застосовувати їх в різних професійних ситуаціях та відповідати за результати своєї діяльності. РН 20. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Орієнтовний перелік тем лекцій

1. Підприємництво як вид господарювання
2. Галузі та види господарської діяльності
3. Підприємницьке середовище
4. Види підприємств та організаційно-правові форми підприємництва
5. Організація підприємництва
6. Соціальна відповідальність підприємництва
7. Психологія та етика підприємництва
8. Форми взаємодії та співробітництва суб'єктів підприємницької діяльності

Орієнтовний перелік тем практичних занять

1. Підприємництво як вид господарювання
2. Галузі та види господарської діяльності
3. Підприємницьке середовище
4. Види підприємств та організаційно-правові форми підприємництва
5. Організація підприємництва
6. Соціальна відповідальність підприємництва
7. Психологія та етика підприємництва
8. Форми взаємодії та співробітництва суб'єктів підприємницької діяльності

Політика курсу

- ✓ Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За пропуски занять без поважної причини здобувач вищої освіти буде неатестований з даної дисципліни. Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані під час консультацій або на Освітньому порталі університету.
- ✓ Через об'єктивні причини (наприклад, карантин, хвороба, участь у конференції, науковому проєкті, міжнародному стажуванні) навчання може відбуватись в on-line формі на Освітньому порталі ТДАТУ з використанням системи Moodle або за посередництва інших інформаційно-комунікаційних платформ чи технологій за погодженням із викладачем курсу.
- ✓ Списування під час виконання контрольних заходів, диференційованого заліку та екзамену заборонені, зокрема із використанням мобільних гаджетів, комунікаційних засобів тощо.
- ✓ Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).
- ✓ Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися академічної етики: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність, дбайливо ставитись до обладнання та книжкового фонду ТДАТУ, виконувати графік освітнього процесу.

Рекомендована література

Базова

1. Виноградська А.М. Основи підприємництва: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2008. 544с.
2. Від ідеї до власної справи: Навч. посібник. / А.С. Коноваленко, Л.О.

Болтянська, Д.М. Трачова та інш. Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2017. 278 с.

3. Гой І.В., Смелянська Т.П. Підприємництво : навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 368 с.

4. Грицаєнко Г.І. Основи інвестиційної діяльності: навчальний посібник. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. 224 с.

5. Завадських Г.М., Андреева Л.О., Лисак О.І., Грицаєнко М.І. Економіка і організація підприємств малого бізнесу: курс лекцій. Мелітополь: Люкс, 2020. 187 с.

6. Основи підприємництва: Підручник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.]; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир: ЖДТУ, 2019. 492 с.

7. Підприємництво [Текст] : підручник / С.В. Панченко, В.Л. Дикань, О.В. Шраменко [та ін.]. Харків : УкрДУЗТ, 2018. Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. 241 с.

8. Підприємництво [Текст] : підручник / С.В. Панченко, В.Л. Дикань, О.В. Шраменко [та ін.]. Харків : УкрДУЗТ, 2018. Ч. 2. Реалізація підприємницької діяльності у сучасних ринкових умовах. 228 с.

Допоміжна

9. Грицаєнко М.І. Підприємництво як джерело інноваційної діяльності в аграрній сфері. *Ефективна економіка*. 2014. №12. Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/>;

10. Грицаєнко М.І. Саморегулювання підприємницької діяльності. *Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*, 01 листопада 2019 р. Полтава: РВВ ПДАА, 2019. С. 237-238.

11. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал і саморегулювання в аграрному підприємстві. *Політичні трансформації сучасного суспільства* : Матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. м. Полтава, 15 квітня 2020 р., Полтава: ПДАА, 2020. С. 122-125.

12. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал регіону. *Підприємництво в аграрній сфері: глобальні виклики та ефективний менеджмент: Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 лютого 2020 р.): у 2 ч. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. Ч.2. С. 125-128.*

13. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал у механізмі саморегулювання підприємницької діяльності в сільському господарстві. *Економіка АПК*, 2019. № 8. С. 70-78.

14. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал у становленні підприємницької мережі аграрної сфери України. *Економіка АПК*. 2017. №5. С. 58-64.

15. Грицаєнко М.І., Грицаєнко Г.І. Індикатори інвестиційно-інноваційної діяльності в торговельному підприємстві. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*, м. Львів, 18-20 березня 2020 р. Львів: ЛНАУ, 2020. С. 494-497.

16. Грицаєнко М.І., Грицаєнко Г.І. Управління інвестиційно-інноваційним

розвитком торговельного підприємництва. *Формування ефективних механізмів управління в умовах трансформації соціально-економічних систем* : Матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. м. Харків, 12 березня 2020 р. Харків: ХНУМГ, 2020. С. 211-213.

17. Златьєв А.С., Грицаєнко М.І. Підходи до обґрунтування підприємницької ідеї. *Прагматизм у підготовці майбутніх підприємців*: матеріали II науково-практичної конференції, м. Мелітополь, 15 червня 2020 р. Мелітополь: Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2020. С. 80-85

18. Педченко Г.П., Власюк Ю.О. Соціальні аспекти розвитку підприємництва в Україні. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2017. № 1-2 (33-34). С. 260-268;

19. Педченко Г.П., Власюк Ю.О. Сучасний стан підприємництва в Запорізькій області. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2016. № 3 (32). С. 159-167.

20. Чалов С., Грицаєнко М.І. Основи підприємництва у створенні власної справи. *Прагматизм у підготовці майбутніх підприємців*: матеріали II науково-практичної конференції, м. Мелітополь, 15 червня 2020 р. Мелітополь: ТДАТУ, 2020. С. 149-153.

21. Яворська Т.І. Аналіз стану малого підприємництва в місті. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2017. № 3 (35). С. 174-182;

22. Яворська Т.І. Малий бізнес у сільському господарстві: теорія і практика: монографія. К. : ННЦ «ІАЕ», 2012. 384 с.

23. Hrytsaienko M., Hrytsaienko H., Andrieieva L. and Boltianska L. The Role of Social Capital in Development of Agricultural Entrepreneurship. *Modern Development Paths of Agricultural Production*. 2019. pp. 427-440.

24. Zbarsky V.K., Trusova N.V., Sokil O.H., Pochernina N.V. and Hrytsaienko M.I. (2020). Social and Economic Determinants for the Development of Resource Potential of Small Forms of Agrarian Production in Ukraine. *Industrial Engineering & Management Systems*. Vol 19, No 1, March 2020, pp.133-142.

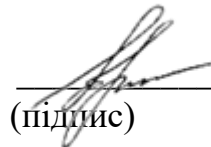
25. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua>

26. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>

27. Сайт кафедри ПТБ <http://feb.tsatu.edu.ua/faculty/department-of-business/>

28. Internet ресурси.

Гарант освітньої програми

(підпис)

Олеся ПРИСС